

1. _____ גדילי

ת.ז. _____, תושב יריחו

בעניין:

2. **המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע.ר.**
ע"י ב"כ עוה"ד גיל גן-מור (מ.ר. 37962) ו/או יוסי וולפסון
(מ.ר. 26174) ו/או לינה אבו-מוך זועבי (מ.ר. 33775) ו/או
שירין בטשון (מ.ר. 32737) ו/או חוה מטרס-עירון (מ.ר.
35174) ו/או סיגי בן-ארי (מ.ר. 37566)
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. **מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית**

2. **מפקד כוחות הצבא ברצועת עזה**

המשיב

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם מדוע לא יאפשרו לעותר 1 לשוב לאלתר מעזה לביתו בעיר יריחו שבגדה המערבית.

בקשה לדין דחוף

העותר 1 (להלן – **העותר**) הוא תושב העיר יריחו מזה שש שנים. הוא בעליה של חנות מחשבים שם. ביום 8.9.04 נקטעו חייו השלוים באחת כשנתפס על ידי כוחות הביטחון וגורש לעזה. העותר נתפס במקרה, רק משום ששהה במקום הלא נכון ובזמן הלא נכון. גירושו לעזה לא נעשה על פי צו תיחום מגורים, אלא רק על בסיס היות המען הרשום שלו בעזה, מען אותו אין ביכולתו לשנות, ואף שברור היה למגרשיו כי הוא מתגורר דרך קבע ביריחו.

גירושו של העותר לרצועה שינה את חייו לרעה באחת. הוא נאלץ להשאיר מאחוריו את ביתו, את חבריו, את בת זוגו עמה עמד להתארס, את חנותו ופרנסתו. מאז גירושו נסמך העותר על בני משפחתו. הוא מתקיים בדוחק ממשכורת חלקית בסך 1000 ₪ מעבודתו כטכנאי מחשבים במשרד הפנים הפלסטיני בעזה. העותר מתגעגע לביתו ולבת זוגו ביריחו. העותר חושש מאוד לגורל חנותו, אשר בה השקיע את מרב משאביו ומרצו. כל יום שעובר משמעו הפסד כספי ניכר לעותר. העותר מעריך שהפסיד כבר עשרות אלפי שקלים בחודשים שהוא נמצא בעל כורחו בעזה ולא מנהל את חנותו.

לאור זאת מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע דיון דחוף לשמיעת העתירה.

התשתית העובדתית

הצדדים

1. העותר הוא פלסטיני בן 34, יליד עזה. לפני כשש שנים, בשנת 1999, עבר, בעקבות אביו ואחיו, להתגורר בגדה. המעבר מעזה לגדה נעשה כדין על פי היתר מעבר בישראל.

אביו ואחיו של העותר השתקעו בגדה כבר בשנת 1996. לאביו של העותר הייתה מסעדה ברמאללה והאחים שלו עבדו בקזינו ביריחו (בינתיים חזרו האב והאחים לעזה). העותר השתקע אף הוא ביריחו והחל לעבוד בקזינו.

בסוף שנת 2000, לאחר פרוץ האינתיפאדה, חדל העותר מלעבוד בקזינו והחל לעבוד כטכנאי מחשבים במשרד הפנים הפלסטיני ביריחו. בספטמבר 2001 פתח העותר חנות בשם "המחר לאלקטרוניקה וטכנולוגיית הידע" ביריחו. הוא שכר דירה מעל החנות והתגורר בה.

העותר ניסה מספר פעמים לשנות את מענו הרשום במרשם אך לא הצליח, שכן בשנים האחרונות מסרבת ישראל לדון בבקשות לשינוי מען במרשם, ואינה מכירה בשינוי מען שנעשה על ידי הרשות הפלסטינית במסגרת סמכותה.

- העתק חוזה שכירות של דירת העותר ביריחו מצורף ומסומן ע/1.
- העתק תעודת השתייכות למשרד המסחר ביריחו מצורף ומסומן ע/2.
- העתק רישיון עבודה ותעשייה מטעם עיריית יריחו מצורף ומסומן ע/3.
- העתק תעודת עובד מהקזינו מצורף ומסומן ע/4.

2. העותרת 2 (להלן – **המוקד להגנת הפרט או המוקד**) היא עמותה הפועלת לקידום זכויות אדם בשטחים.

3. המשיב 1 מחזיק מטעם מדינת ישראל בשטח הגדה המערבית בתפיסה לוחמתית. הוא האחראי לביטחונם וזכויותיהם של כל התושבים המוגנים המתגוררים בשטח שבתפיסתו.

המשיב 2 מחזיק מטעם מדינת ישראל בשטח רצועת עזה בתפיסה לוחמתית. המשיב 2 הוא משיב דרוש, שכן הוא בעל הסמכות להתיר את כניסת העותר לישראל לצורך מעבר לגדה.

גירוש העותר לרצועת עזה

4. ביום 8.9.04 נקטעו באחת חייו השלווים של העותר ביריחו. עת ששהה באינטרנט קפה ביריחו בתחזוק המחשבים, נכנסו למקום כוחות מיוחדים, ככל הנראה של הצבא, ועצרו את כל מי ששהה במקום באותה עת. ככל הנראה חיפשו כוחות הצבא אחר מבוקשים. העותר נקלע למקום במקרה, במסגרת עבודתו, ועל כן נעצר. בזמן המעצר נלקחו מהעותר שני מכשירי טלפון סלולאריים, מפתחות רכבו ו-150 ₪ במזומן. פריטים אלו לא הוחזרו לעותר מעולם.

5. לאחר המעצר נלקחו כל מי שנכחו באותו אינטרנט קפה, כשהם אזוקים ועיניהם מכוסות, לחקירה קצרה. בין העצורים היו ככל הנראה חמישה מבוקשים, שהיו מטרת הפשיטה. העותר לא נשא על גופו את תעודת הזהות בזמן המעצר אך שיתף פעולה עם החוקרים אשר מצאו בנקל את תמונתו ופרטיו במחשב. הוא נשאל על מקום מגוריו מספר פעמים וענה כי הוא גר ביריחו אף שהמען הרשום הוא עזה.
6. העותר נלקח למתקן מעצר חווארה להארכת מעצרו. מלבד חמשת המבוקשים, בעלי האינטרנט קפה והעותר, למיטב ידיעתו כולם שוחררו. העותר נשאר עצור במשך שבעה ימים נוספים בהם לא נחקר כלל. העותר חש כי המניע היחיד להשארתו במעצר, בניגוד לשאר הבלתי מעורבים שנעצרו בפשיטה, הוא היות מענו הרשום בעזה.
7. ביום 15.9.04 בבוקר הודיעו לעותר כי הוא ישוחרר בעזה. העותר סרב וחזר וטען כי הוא מתגורר ביריחו. הוא ביקש לדבר עם קצין אך בקשתו סורבה. החיילים הראו לו דף כלשהו וטענו שמדובר בפקודה מבית המשפט. העותר הובל כשהוא אזוק לעזה ושוחרר שם.

פניות העותר למשיבים

8. מייד עם גירושו לעזה ניסה העותר לשנות את רוע הגזירה, ברם כל ניסיונותיו באמצעות קשריו ברשות הפלסטינית עלו בתוהו. בצר לו פנה למוקד להגנת הפרט. ביום 7.2.05 כתב המוקד בשמו למשיבים מכתב דחוף בדרישה לאפשר את חזרת העותר לביתו.
- העתק המכתב מיום 7.2.05 מצורף ומסומן ע/5.
9. ביום 10.3.05 נשלח מכתב תזכורת.
- העתק המכתב מיום 10.3.05 מצורף ומסומן ע/6.
10. עד מועד הגשת עתירה זו לא נתקבלה כל תשובה מהמשיבים.

הטיעון המשפטי

העדר סמכות חוקית לגרש את העותר לעזה

11. המשיבים ידעו היטב כי העותר אינו מתגורר בעזה וכי אין לו כל זיקה לעזה, מלבד מענו הרשום. למרות זאת החליטו כי יועבר לעזה תוך שהם מפירים את הנוהל לפיו עצירים משוחררים בסמוך לביתם, נוהל שעוגן גם בהתחייבות המשיבים בפני בית משפט נכבד זה (הודעת המדינה מיום 24.4.02 במסגרת בג"צ 3278/02 המוקד להגנת הפרט נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית).
12. מזה זמן טוענים המשיבים, מבלי להביא אסמכתא לכך, כי כביכול יש בידם הסמכות לגרש פלסטינים המתגוררים בגדה לעזה, כשמענם הרשום הוא בעזה. המשיבים החלו לכנות את

קבוצת אוכלוסייה זו "שוהים בלתי חוקיים בגדה". מאחר ועומדים המשיבים על כך שפלסטיני אשר שינה את מקום מגוריו בפועל מהרצועה לגדה "אינו חוקי", הם שומרים לעצמם את הזכות לגרשו בכל הזדמנות שנקרית בדרכם.

13. כך, למשל, ביום 9.3.05 עוכבו שני פלסטינים במחסום "קונטיינר" בגדה. עילת העיכוב הייתה גירושם לעזה. "פשעם" היחיד של המעוכבים היה כי המען הרשום שלהם היה בעזה, וזאת אף שהם מתגוררים כבר שמונה שנים בגדה. בעקבות התערבות המוקד נמנע גירושם.

ר' מכתב בעניין זה מיום 24.3.05. העתק המכתב מצורף ומסומן ע/7.

14. ואם מעבר מקרי באחד ממחסומי הגדה הרבים עלול להביא לגירוש לעזה, קל וחומר בעת שעציר, הנתון לחסדיהן של רשויות הביטחון, משתחרר. שחרורו מומר שוב ושוב לגירוש לעזה. למשל, ביום 8.3.05 פנה המוקד בשמו של פלסטיני אשר נולד וגדל בגדה, אך גורש לעזה על ידי שוטרי מג"ב על פי סעיף 13 לחוק הכניסה לישראל, תוך התעלמות בוטה מטענותיו כי הוא תושב הגדה ובהסתמך על המען הרשום בלבד.

העתק המכתב מיום 8.3.05 מצורף ומסומן ע/8.

עתירה בעניין זה תלויה ועומדת בפני בית המשפט הנכבד: בג"צ 3555/05 נבאהין נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ואח'.

15. מקרה דומה לעניינו של העותר התרחש גם בנוגע לפלסטיני אחר, אשר גדל מאז היותו בן 11 בגינין, נעצר ונכלא, ולאחר שחרורו הועבר אחר כבוד לעזה, תוך התעלמות מוחלטת מהעובדה כי אין לו כל זיקה לעזה וכי משפחתו, ביתו, מכריו ואוהביו מתגוררים כולם בגינין.

העתק מכתב בעניינו מיום 23.2.05 מצורף ומסומן ע/9.

עתירה בעניין זה תלויה ועומדת בפני בית המשפט הנכבד: בג"צ 3519/05 ורד נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית ואח'.

להרחבה בנוגע למדיניות הגירוש ראו פרק א' לדו"ח בצלם והמוקד להגנת הפרט "כלא עזה", אשר פורסם במרץ 2005. הפרק הרלוונטי מצורף ומסומן ע/10.

הדו"ח המלא נמצא בכתובת: <http://www.hamoked.org.il/items/12800.pdf>.

16. מזה זמן רב פונה המוקד במכתבים ובמסגרת עתירות לבג"צ לרשויות בדרישה לדעת מאין שואבות הן את הסמכות שבבסיס מדיניות אי ההכרה בשינוי מקום המגורים על כל היבטיה: למשל, בג"צ 5504/03 בעניין כחלות עוסק בגירוש לעזה של פלסטיני שעבר להתגורר בגדה, ואף שינה את מענו במרשם; בג"צ 10676/04 בעניין שמלך עוסק בזכותה של משפחה פלסטינית לחזור מעזה לגדה ובזכותם של פלסטינים לשנות את מקום מגוריהם בין הרצועה והגדה; בג"צ 11355/04 בעניין חגה עוסק במתן מענה לבקשתה של פלסטינית המתגוררת בעזה, אך רשומה בגדה, לצאת לחו"ל.

17. על אף התכתובת הרבה והעתירות שומרים המשיבים על עמדתם מבלי לנקוב במקור החוקי לפועלם.

ר', למשל, תכתובת בעניין בג"צ 11355/04 הנ"ל. העתקי שני מכתבים בנושא מצורפים ומסומנים ע/11 ו-ע/12.

18. לא בכדי נמנעים המשיבים מלהסביר את המקור החוקי לעמדתם, שכן אין מקור כזה. אין כל דרך בה יכולים המשיבים להסביר כיצד פלסטיני אשר נמצא בשטח מהשטחים הכבושים יכול לקבל את הסטאטוס של "שוהה בלתי חוקי". אין כל מקור חוקי המאפשר למשיבים להחליט כי פלוני יוכל להתגורר בעזה בלבד, רק משום שהמען הרשום שלו הוא עזה.

19. אדרבא, החוק החל בשטחים, הן מתוקף הסכם הביניים והצווים הצבאיים שהחילו אותו, הן מכוח החוק הבינלאומי והן מכוח החוק הישראלי, מכיר בזכותם של פלסטינים לנוע בין חלקי הגדה והרצועה ולשנות את מקום מגוריהם כרצונם, כאשר רק בנסיבות פרטניות, מטעמי ביטחון, ובמקרים מוגבלים, יכולים המשיבים להצר זכות זו.

20. ונרחיב - האפשרות של התושבים לשנות את מקום מגוריהם היא זכות בסיסית. החיים מזמנים לנו כל מיני הפתעות - יש מי שמתחתן, יש מי שמתקבל ללימודים, יש מי שמקבל הצעת עבודה ויש מי שרוצה לנסות את מזלו במקום אחר - סיבות רבות ומגוונות. קח מאדם את החופש "לעבור דירה" ופגעת בתחושת החירות שלו ובכבודו כאדם חופשי.

חייה של אוכלוסייה, כחיינו של יחיד, אינם שוקטים על השמרים אלא מצויים בתנועה מתמדת, שיש בה התפתחות, צמיחה ושינוי. ממשל צבאי אינו יכול להתעלם מכל אלה. אין הוא רשאי להקפיא את החיים (בג"צ 393/82 ג'מעית אסכאן אלמעלמון נ' מפקד כוחות צה"ל פ"ד לז(4), 785, 804).

21. זכות זו הוכרה בדין הישראלי ובדין הבינ"ל, ועוגנה בסעיף 12 לאמנה הבינ"ל בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, 1966:

אדם הנמצא כחוק בתוך שטחה של מדינה זכותו, בתוך שטח זה, לנוע ולבחור את מקום מגוריו באופן חופשי.

22. זכויות אדם אכן ניתנות להגבלה, אולם תנאי ראשון לכל הגבלה מעין זו הוא הסמכה כדין בדבר חקיקה. בענייננו לא קיים דבר חקיקה מסמיך.

23. המשיבים, כאמור, מונעים באופן כללי וגורף מעבר בין הרצועה והגדה. המקרה היחיד בו מאפשרים המשיבים לפלסטינים לעבור מהרצועה לגדה הוא כאשר ברישומיהם מופיע מענו של המבקש בגדה. התניה מעין זו, המחייבת אדם לבקש היתר מוקדם מן השלטונות לשינוי מקום המגורים, אפיינה משטרים חשוכים מן העבר. התניה זו אינה יכולה לעמוד.

24. ראשית, על פי הדין החל בשטחים – אין כל דרישה מוקדמת לשינוי מען. על פי הדין ברצועה, "מען" כלל אינו פריט חובה במרשם. על פי סעיף 13 לצו בדבר תעודות זהות ומרשם אוכלוסין (יהודה ושומרון) (מס' 297), התשכ"ט-1969, חובתו של תושב להודיע לרשות המוסמכת על שינוי המען היא חובה הקמה רק לאחר שינוי מקום המגורים, תוך 30 יום לאחר השינוי:

חל שינוי או תיקון באחד הפרטים המנויים בסעיף 11, חייב תושב שקיבל תעודת זהות להודיע על שינוי תוך 30 יום ללשכת מרשם האוכלוסין שבשטח סמכותה נמצא מקום מגוריו, כפי שייקבע על ידי הרשות המוסמכת.

ודוקו – מדובר בהודעה בלבד. מרגע שניתנה הודעה חובתה של הרשות לשנות את הרישום ואין מדובר בסמכות רשות הדורשת הפעלת שיקול דעת. הודעה זו תינתן לרשות המוסמכת, היינו - הרשות הפלסטינית. סמכות זו נקבעה במפורש בהסכם הביניים ובצווים הצבאיים שהחלו אותו בגדה:

The Palestinian side shall inform Israel of every change in its population registry. Including, *inter alia*, any change in the place of residence of any resident.

על אף האמור, הצד הישראלי לא כיבד את הסמכות הפלסטינית, ולאור זאת חדלו הרשויות הפלסטיניות לערוך שינויים במען הרשום.

25. לעצם העניין - המשיב טוען, כי מכיוון שברישוביו רשום העותר כתושב הרצועה, אין לו זכות להתגורר בגדה ועל כן, משנתפס, מותר לגרשו לעזה. העותרים מתנגדים לקביעה זו בתוקף. בידי העותר זכות חוקית לשנות את מקום מגוריו בתוך השטח הכבוש כראות עיניו. הגבלת זכות זו, באופן שמאפשר לעותר להתגורר ברצועת עזה בלבד, אינה אלא **תיחום מגורים**. הגבלה זו מתאפשרת אך ורק כאמצעי מניעה, מטעמי ביטחון מוחלטים, המבוססים על תשתית עובדתית פרטנית, עדכנית ומהימנה.

ר' בעניין זה סעיפים 41-43 ו-78 לאמנת ג'נבה הרביעית; בג"ץ 7015/02 עג'ורי נ' מפקד כוחות צה"ל פ"ד נו (6) 352 (להלן – פרשת עג'ורי), בג"צ 9535/03 דיוק נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית תק-על 2003(3), 284.

גירוש העותר לעזה ומניעת חזרתו לגדה המערבית לא מתיימרים להתבסס על סמכות תיחום המגורים. אין חיקוק אחר כלשהו שמקנה למשיבים סמכות להטיל איסור שכזה, ולמעשה מדובר בפעולה שנעשית **בחוסר סמכות**.

26. לעניין זה חשוב להדגיש את עמדתם העקבית של המשיבים לפיה הגדה והרצועה הן שטח טריטוריאלי אחד, בעל מעמד זהה.

27. בפרשת עג'ורי, אשר עסקה בתיחום מגורים, ביקש המשיב להעביר בני משפחה של מי שנחשד בביצוע פיגוע התאבדות מהגדה לעזה. המוקד להגנת הפרט והאגודה לזכויות האזרח, אשר

עתרו נגד החלטה זו, טענו כי מדובר בגירוש, שכן הגדה והרצועה הנם, למעשה, שטחים טריטוריאליים נפרדים.

המשיבים שללו מכל וכל פרשנות זו. הם טענו בפני בית המשפט כי הגדה והרצועה הן שטח טריטוריאלי אחד, מכל בחינה שהיא, ולפי תפיסתם של כל הנוגעים בדבר. על כן, נטען, העברה של תושב מוגן מהגדה לרצועה אינה גירוש אסור כי אם "תיחום מגורים".

28. עמדת המשיבים בפרשת עג'ורי נתמכה בסעיף 11 להסכם הביניים, שנחתם בין ישראל והרשות הפלסטינית, ובו נקבע כי:

"The two sides view the West Bank and the Gaza Strip as a single territorial unit, the integrity of which will be preserved during the interim period".

עוד הוסיפו המשיבים כי "העובדה כי ישראל בחרה לנהל את שני האזורים באמצעות אלופים שונים, הינה החלטה ארגונית, ולענייננו, אין לכך משמעות רבה" (כתב התשובה מיום 15.8.02). בית המשפט קיבל טענה זו במלואה (שם, עמ' 369).

29. מאי נפקא מינא? **אם סבור המשיב כי הגדה והרצועה הן שטח טריטוריאלי אחד, הרי שכל עוד לא הוחלט על תיחום מגורים, זכאי פלוני לשנות את מקום מגוריו כראות עיניו, גם בין הגדה והרצועה.** כפי שזכאי פלוני לעבור משכם לקלקיליה ללא היתר מיוחד, כך זכאי פלוני לעבור מעזה לקלקיליה. טענתם של המשיבים כעת, כי מי שרשום כתושב הרצועה אינו זכאי לעבור לגור בגדה, היא טענה הלוקה בחוסר תום לב ובחוסר הגינות. **המשיבים אינם יכולים לאחוז את החבל בשני קצותיו: לעניין תיחום מגורים לטעון שהשטח הוא אחד ויחיד ואינטגרלי, ולעניין חופש התנועה בשטח (תמונת הראי של פרשת עג'ורי) לטעון שמדובר בשני שטחים נפרדים.**

גירוש העותר לעזה פוגע באורח קשה בזכויותיו

30. העותר הורחק באחת מביתו, מבת זוגו, מחבריו, משכניו, משכונתו ומעירו. זוהי פגיעה קשה בזכויותיו ובכבודו כאדם:

הוצאתו של אדם ממקום מגוריו והעברתו הכפויה למקום אחר פוגעת קשות בכבודו, בחירותו ובקניינו. ביתו של אדם אינו רק קורת גג לראשו אלא גם אמצעי למיקומו הפיזי והחברתי של אדם, של חייו הפרטיים ויחסיו החברתיים... מספר זכויות אדם בסיסיות נפגעות בשל עקירתו הלא רצונית של אדם מביתו והעברתו למקום אחר, גם אם העברה זו אינה כרוכה בחצייתו של גבול מדיני... (פרשת עג'ורי, עמ' 365).

31. גירושו של העותר לעזה פגע באורח קשה ביותר בפרנסתו של העותר ובקניינו. כאמור, לעותר נגרמים נזקים כספיים כבדים.

32. מעל הכל מבקש העותר להדגיש את הפגיעה הקשה בכבודו עקב קטיעת מסלול חייו וקשריו החברתיים, הכלכליים והתרבותיים. העותר חש כי מפעל חייו ירד לטמיון. לפני חודשים ספורים היה העותר אדם מאושר, אשר ניהל עסק מצליח ועמד להתארס עם בת זוגו. הוא חי חיים שלווים ומלאים בריחו, אותה החשיב כביתו. ביום בהיר אחד הכל נלקח ממנו, ללא סיבה מוצדקת וללא הסבר.

עתירה זו נתמכת בתצהיר שנחתם בפני עו"ד ברצועת עזה ונשלח לח"מ בפקס, בתיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהיר זה, ואת ייפוי הכוח שאף הוא ניתן בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותר לבין בא כוחו.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש, ולאחר שמיעת תשובת המשיב, להפכו לצו מוחלט. כמו כן מתבקש בית המשפט להשית על המשיב את הוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד.

גיל גן-מור, עו"ד

ב"כ העותרים

9 במאי, 2005

[ת.ש. 36903]